

۴ عامل تورمزا در بودجه سال ۱۴۰۱ / اصلاحات لایحه بودجه ظاهری است

به گزارش شبکه اطلاع رسانی هرمز؛ 21 آذر ماه بود که لایحه بودجه سال 1401 توسط رئیس جمهور به مجلس شورای اسلامی ارائه شد. پیش از ارائه این لایحه تأکیدات متعددی در خصوص اصلاح ساختاری بودجه و کنترل هزینه‌های دولت از سوی رئیس سازمان برنامه و بودجه و دیگر اعضای دولت مطرح می‌شد.

در لایحه بودجه نیز شاهد اعمال تغییراتی بودیم اما بسیاری از کارشناسان و حتی نمایندگان مجلس تغییرات اعمال‌شده را کافی و حتی مناسب نمی‌دانند و ابهاماتی را در خصوص آن مطرح می‌کنند. به‌منظور بررسی بیشتر لایحه بودجه سال 1401 با رضا غلامی کارشناس اقتصادی گفتگو شده است.

افزایش اندک سهم درآمدهای پایدار در لایحه بودجه 1401

تسنیم: یکی از مسائلی که هرساله در مورد آن بحث می‌شود، ضرورت افزایش سهم درآمدهای پایدار در بودجه و کاهش کسری تراز عملیاتی است، درآمدهای پایدار را چگونه باید تعریف کرد و این‌که چه راهکارهایی را برای افزایش این درآمدها می‌توانیم در پیش بگیریم؟

غلامی: درآمدهای پایدار درآمدهایی هستند که هر سال بتوانیم از آنها دریافتی باشیم و بخشی از تولید ما باشند، به‌طور مثال در بحث درآمدهای مالیاتی، تولید، درآمد و سودی شکل گرفته است که برای سال‌های آینده نیز ادامه خواهد داشت.

در این تعریف فروش اموال جایی ندارد چرا که یک بار اتفاق می‌افتد اما اگر اموال را درآمدزا کنیم، به‌طور مثال ساختمانی را اجاره دهیم، می‌توانیم درآمد آن را در سال‌های آینده نیز داشته باشیم.

متأسفانه سهم درآمدهای پایدار در بودجه همیشه پایین بوده است، اخیراً این سهم اندکی افزایش پیدا کرده است که جای امیدواری دارد. باید در جهت رشد درآمدهای پایدار که شامل انواع مالیات‌ها، حقوق ورودی و سایر منابع درآمدی دیگری که پایداری دارند، تلاش

کنیم و از جهت دیگر هزینه‌ها را متناسب با این موارد کاهش دهیم تا تراز برقرار شود.

در لایحه بودجه سال 1401 نیز کسری تراز عملیاتی در حدود 300 هزار میلیارد تومان داریم، این به این معناست که یکسوم هزینه‌های ما از منابع دیگری تأمین می‌شود و بدین معناست که درآمدهای پایدار کفاف هزینه‌های ما را نمی‌کند، وقتی نفت می‌فروشیم، درآمدهای حاصل از آن را باید صرف سرمایه‌گذاری کنیم چرا که نفت یک دارایی است و باید به دارایی دیگری تبدیل شود.

می‌توان بخشی از درآمدهای نفتی را صرف هزینه‌های آموزش کرد چرا که تربیت نیروی انسانی خود یک نوع دارایی محسوب می‌شود، این مسئله باید در قالب توسعه سرمایه‌های انسانی تعریف شود، در نتیجه اگر بخشی از هزینه‌های آموزش و پرورش و آموزش عالی را از طریق نفت بدهیم منعی ندارد اما این مسئله نیاز به بازتعریف دارد.

در زمان حاضر درآمدهای پایدار، هزینه‌های جاری را پوشش نمی‌دهد، شاید نیاز باشد در این زمینه بازتعریفی صورت بگیرد و با این اقدام بخشی از مشکلات حل خواهد شد.

انجام اصلاحات ظاهری در بودجه / اصلاح ساختار به معنای جدایی بودجه از نفت است

تسنیم: یکی از موضوعات اساسی که در دولت سیزدهم بر آن تأکید شد اصلاح ساختار بودجه بود، با توجه به تغییرات لایحه بودجه سال 1401 به نظر شما چه اصلاحات ساختاری در لایحه بودجه مشاهده می‌شود و این‌که به عنوان اولین لایحه بودجه دولت سیزدهم این اصلاحات قابل قبول است؟

غلامی: وقتی از اصلاحات ساختاری صحبت می‌کنیم به این معنا است که اقتصاد را از نفت جدا کنیم، منظور اصلی از اصلاح ساختار این بوده است که تأثیرپذیری اقتصاد از نفت را کاهش دهیم، در زمان حاضر نفت از چند طریق به بودجه وصل شده و حتی سهم آن افزایش یافته است.

اگر در گذشته یکمیلیارد دلار نفت می‌فروختیم و معادل ریالی آن با ارز 4200 تومانی چهار هزار و 200 میلیارد تومان می‌شد، امروز این رقم به 23 هزار میلیارد تومان افزایش پیدا کرده است، این بدین معناست که سهم نفت در بودجه از طریق نرخ تسعیر ارز بالاتر نیز رفته است.

در لایحه بودجه سال 1401، 380 هزار میلیارد تومان از محل فروش نفت، گاز و میعانات در نظر گرفته شده است و علاوه بر این 137 هزار میلیارد تومان از منابع صندوق توسعه ملی در نظر گرفته است، این برداشتها از صندوق استقراض نیست چرا که هیچ بازپرداختی برای آن در نظر گرفته نشده است، در نتیجه این استفاده از منابع صندوق توسعه ملی است نه استقراض.

در لایحه بودجه شاهد این هستیم که بحث بودجه بنیه دفاعی و قیر نیز نفتی شده است، علاوه بر این بخش عمده منابع و مصارف تبصره 14 نیز نفتی است که رقمی در حدود 470 هزار میلیارد تومان را شامل می‌شود، در نتیجه سهم نفت در بودجه همچنان بالاست.

اصلاحاتی که در زمان حاضر تحت عنوان اصلاح ساختار بودجه شاهد هستیم بیشتر اصلاحات ظاهری است، حرکت به این سمت و تغییر جهت دولت خوب است اما اصلاحات ساختاری تفکیک نفت از بودجه کشور است، اگر روزی نفت را به سرمایه‌گذاری و مالیات و سایر درآمدهای پایدار را به هزینه‌های جاری اختصاص دهیم می‌توانیم بگوییم که اصلاح ساختار انجام شده است،

شاید لازم باشد که برای تحقق این هدف سازمان برنامه و بودجه به دو بخش سازمان برنامه و سازمان بودجه تفکیک شود، بودجه را به خزانه و تدوین برنامه‌ها را به منظور سرمایه‌گذاری بلندمدت به سازمان برنامه محول کنیم، در نتیجه بنده نه تنها اصلاح ساختاری در این لایحه مشاهده نمی‌کنم بلکه جهت‌گیری بودجه را نیز در این مسیر نمی‌بینم.

تضاد لایحه بودجه با اسناد بالادستی/ حرف جدیدی در بودجه نیست

تسنیم: در لایحه بودجه سال 1401 شاهد اعمال برخی تغییرات از جمله تلاش دولت برای کنترل هزینه‌ها، افزایش دوساله سن بازنشستگی، افزایش سهم مالیات و حذف ارز 4200 تومانی بودیم، به نظر شما این لایحه در مقایسه با گذشته چه نقاط قوت و ضعفی دارد؟

غلامی: لایحه نقاط قوت و ضعف مشهودی ندارد و با همان روال گذشته اما با تغییراتی اندک نوشته شده است، به‌طور مثال سهم اوراق کاهش یافته اما سهم صندوق توسعه ملی به دلیل افزایش شدید قیمت ارز رشد داشته است، نکته قابل توجه اینجاست که این لایحه در چند نقطه با سیاست‌های بالادستی در تضاد است.

لایحه همان مسیر سال گذشته را طی کرده است اما بودجه نظام حکمرانی

کشور را نشان می‌دهد، وقتی دولت جدیدی روی کار آمده است باید حرف‌های جدیدی برای گفتن داشته باشد، این در حالی است که تغییر جهت را در بودجه شاهد نیستیم، در دولتی که یکی از اهداف خود را تحت عنوان کنترل تورم تعریف کرده است باید شاهد این مسئله در بودجه باشیم.

لایحه 1401 تورم‌زا است؟ افزایش سقف بودجه، افزایش تغییر نرخ ارز به 23 هزار تومان، حذف ارز 4200 و افزایش حقوق ورودی چهار عامل تورم‌زا در بودجه سال آینده

غلامی: این لایحه به‌طور مشخص تورم‌زدا نیست بلکه از جهتی تورم‌زا است. براساس برآورد مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی نسبت به عملکرد سال جاری رقم بودجه حداقل 68 درصد افزایش یافته است. بودجه دولت یکی از معرف‌های طرف تقاضای کل است، وقتی بودجه بالا می‌رود عملاً تقاضا افزایش می‌یابد، در شرایطی که تولید ثابت و تقاضا افزایش یابد شاهد بالارفتن تورم خواهیم بود.

از سوی دیگر نرخ ارز در لایحه بودجه تا 23 هزار تومان افزایش یافته است، در چنین شرایطی واردات و صادرات متأثر خواهد شد و در چنین شرایطی ارز 4200 تومانی نیز حذف شده است. مورد دیگری که بر تورم اثر دارد، افزایش شدید حقوق ورودی است. حقوق ورودی در عمل چندین برابر (حدود 5 برابر) شده است، حتی اگر بگوییم که درصد عوارض برای برخی کالاها یک درصد و چهار درصد باشد اما این درصد افزایش حقوق ورودی قابل ملاحظه است.

هزینه افزایش حقوق ورودی را مصرف‌کننده پرداخت خواهد کرد. عمده کالاهای وارداتی امروز ما شامل کالاهای استراتژیک، ضروری، کالاهای اساسی و مواد اولیه است. امروز کالای لوکس وارد نمی‌کنیم و اگر هم چنین کالایی وارد شود، در قالب قاچاق خواهد بود،

لذا این بودجه ضد تورم‌زدا نیست و به‌لحاظ اشتغال‌زایی و سرمایه‌گذاری نیز حرف زیادی برای گفتن ندارد. گفته شده است که دولت سرمایه‌گذاری را افزایش خواهد داد اما بعید به‌نظر می‌رسد که بتواند این موضوع را محقق کند چرا که به‌احتمال زیاد دولت با محدودیت منابع مواجه خواهد شد.

در لایحه بودجه تلاش شده است صندوق‌ها را نجات دهند و این را می‌توان مشاهده کرد. در بودجه گفته شده است که زمان بازنشستگی کارکنان از 30 سال به 32 سال افزایش پیدا کند، این سیاست ضد اشتغال است چرا

که افراد پس از 30 سال بازنشست می‌شدند و نیروهای جدید به کار گرفته می‌شدند اما این موضوع نیز آسیب دیده است.

نشانی از مبارزه با فساد در بودجه نیست

غلامی: یکی از شعارهای دولت مبارزه با فساد بوده است اما اثری از این موضوع در بودجه نمی‌بینیم و هیچ بودجه یا برنامه‌ای در این زمینه لحاظ نشده است و این در حالی است که بودجه تغییر جهت حکمرانی را نشان می‌دهد، تا الآن چنین مسئله‌ای را در لایحه بودجه ندیده‌ام.

امکان تحقق درآمدهای مالیاتی با وجود رشد 60 درصدی

تسنیم: در بودجه سال 1401 شاهد افزایش 60 درصدی درآمدهای مالیاتی هستیم، حتی به گفته معاون درآمدی سازمان امور مالیاتی در صورتی که تغییرات ایجاد شده در قانون مالیات بر ارزش افزوده را در نظر بگیریم، رقم رشد درآمدهای مالیاتی به حدود 80 درصد خواهد رسید، به نظر شما چقدر امکان تحقق درآمدهای مالیاتی وجود خواهد داشت؟

غلامی: به نظر بنده درآمدهای در نظر گرفته شده در این بخش محقق خواهد شد. در بحث درآمدهای مالیاتی ما ارزش افزوده را خواهیم داشت که ارزش روز کالاها مربوط می‌شود، در این بخش تورم پنهان است و تورم دو سال اخیر نیز بالا بوده است و امکان تحقق این درآمدها وجود دارد.

در برخی دیگر بخشهای مالیاتی شاید عدم تحققاتی را شاهد باشیم اما مالیات بر ارزش افزوده وصول خواهد شد، ضمن اینکه حقوق و دستمزدها در بخشهای دولتی و خدماتی افزایش خواهد داشت و مالیات بر حقوق و دستمزد رشد خواهد کرد، از سوی دیگر سود برخی شرکتهای دولتی به دلیل رشد قیمت خدماتی که ارائه می‌کنند افزایش می‌یابد، در نتیجه مالیات آنها نیز رشد می‌کند.

راهکارهای کاهش تورمزایی بودجه / کاهش هزینه‌ها کنار استفاده بهینه از منابع

تسنیم: در زمان حاضر لایحه بودجه به مجلس ارائه شده است و مجلس پس از تشکیل کمیسیون تلفیق اقدامات خود در مورد بررسی لایحه را آغاز خواهد کرد، به نظر شما دولت و مجلس چه راهکارهایی را برای تصحیح بیشتر بودجه می‌توانند در دستور کار قرار دهند؟

غلامی: از جمله راهکارهایی که دولت می‌توانست در بودجه در نظر بگیرد کاهش بیشتر هزینه‌ها است، قسمتی از افزایش هزینه‌هایی که در بخش ضروری ایجاد شده ناشی از افزایش هزینه‌های کارکنان است که 50 درصد افزایش یافته است، بخشی از این افزایش مربوط به کمک به صندوق‌ها است.

می‌توانیم به‌جای در نظر گرفتن بودجه برای صندوق‌های دارایی‌ها و سهام به آنها بدهیم و هزینه‌های این محل را کمی کاهش دهیم. در بخش هزینه‌های عمرانی نیز می‌توانستیم بودجه را کاهش دهیم اما در مقابل نرخ ارز را نیز کاهش دهیم، بنده فکر می‌کنم که نرخ ارز در بودجه را باید با رقمی در حدود 10 هزار تومان ببندیم، این بدین معناست که به‌ازای کاهش نرخ ارز در بودجه به 10 هزار تومان باید هزینه‌های جاری و تملک سرمایه‌ای را کاهش دهیم تا در نتیجه تورم را نیز کم کنیم، پس از این کار و به‌منظور ایجاد رونق در کشور دولت باید به‌سراغ بانک‌ها برود، دولت باید بر سیستم بانکی و صندوق توسعه ملی متمرکز شود.

گفتگو | همه سودوزیان بورسی‌ها در بودجه 1401/ پشت در بسته و بدون گفت‌وگو با مردم نمی‌توان اقتصاد ایران را به اتاق جراحی برد

دولت باید از منابع صندوق به‌صورت هدفمند و برای توسعه صنایع بزرگ استفاده کند و از بانک‌ها نیز برای تکمیل زنجیره‌های اقتصادی استفاده کند، یعنی دولت به‌جای پیگیری رشد اقتصادی از طریق بودجه که خود دچار کسری است، از بانک‌ها استفاده کند و اگر منابعی دارد در بانک‌ها از آن استفاده کند، به‌طور مثال اگر 100 هزار میلیارد تومان منابع را در بانک‌ها قرار دهیم و بگوییم که برای پروژه‌های خاص در کشور از این منابع استفاده شود و سود وام‌ها به 5 درصد برسد، می‌توانیم سرمایه‌گذاری را رشد دهیم، در صورتی که دولت بتواند چنین اقداماتی را صورت دهد سهم نفت و تورمزایی بودجه کاهش خواهد یافت ضمن اینکه بانک‌ها را در جهت درست فعال خواهیم کرد.

انتهای پیام/+